

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 189/05-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. septembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Babjaka a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť E., s. r. o., K., zastúpenej advokátom JUDr. R. B., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Cb 288/98 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. sp. zn. 18 Cb 288/98 p o r u š e n é b o l o .

2. E., s. r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Prešov p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

3. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť E., s. r. o., trovy konania v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. R. B., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd uznesením Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. IV. ÚS 189/05-15 zo 4. júla 2005 prijal na ďalšie konanie sťažnosť E., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Cb 288/98.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 8. augusta 2005 k priebehu konania okrem iného uviedol:

„Pod sp. zn. 18 Cb 288/98 sa viedlo konanie pôvodného žalobcu S. s., a. s. so sídlom v B. proti žalovaným v 1. rade R. s. r. o. v likvidácii, P., v 2. rade M., spoločnosť s ručením obmedzeným, P., v 3. rade E., spol. s r. o. v likvidácii, P., o zaplatenie 1.099.223,90 Sk s príslušenstvom, na základe žaloby podanej na Krajský súd v Prešove dňa 31. 3. 1998. Dňa 22. 4. 1998 bola vec postúpená tunajšiemu súdu, ako súdu vecne a miestne príslušnému.

Dňa 24. 6. 1998 bol zaplatený súdny poplatok za návrh.

Dňa 31. 7. 1998 bol žalobcom doplnený návrh a boli zabezpečované listinné dôkazy.

Dňa 4. 5. 1999 bolo doručené stanovisko žalovaného v 2. rade k návrhu na začatie konania. Súčasne bolo potrebné zabezpečiť spis z Krajského súdu v Banskej Bystrici.

Dňa 5. 10. 2001 - pojednávanie odročené pre nevykázanie doručeníek u žalovaného v 1. rade a ospravedlnenia žalovaného v 2. rade.

Dňa 9. 11. 2001 - odročené pojednávanie pre neúčast' žalovaných v 1. a 2. rade.

Dňa 18. 12. 2001 - pojednávanie odročené pre neúčast' účastníkov.

Dňa 25. 1. 2002 bol vo veci vyhlásený rozsudok.

Po podaní odvolania bola vec predložená Krajskému súdu v Prešove.

Dňa 2. 4. 2004 (pozn.: správne 2. 3. 2003) bol podaný návrh na pripustenie zámeny účastníkov na strane žalobcu na Krajský súd v Prešove.

Uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 7. 5. 2003 bol zrušený rozsudok súdu I. stupňa a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

Dňa 3. 11. 2003 bola uznesením, č. k. 18 Cb 288/98-539 pripustená zámena účastníkov na strane žalobcu.

Dňa 25. 11. 2003 bolo proti uzneseniu žalovaným v 2. rade podané odvolanie a vec bola predložená Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o odvolaní. Zároveň bol zrušený termín pojednávania nariadený na deň 12. 12. 2003.

Dňa 23. 4. 2004 bol spis vrátený Okresnému súdu v Prešove ako predčasne predložený, na zabezpečenie notárskej zápisnice preukazujúcej postúpenie pohľadávky spoločnosti G., a. s. B.

Uznesením Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. 4. 2005, č. k. 5 Cob 31/04-557 bolo odmietnuté odvolanie žalovaného v 2. rade.

Uznesením zo dňa 18. 5. 2005, č. k. 18 Cb 288/98-564 bolo konanie zastavená podľa § 107 ods. 4 O. s. p. na základe výmazu žalovaných v 1. - 3. rade ex offi z obchodného registra.

V predmetnej veci spôsobovali prieťahy v konaní žalovaní, najmä žalovaný v 2. rade a to nepreberaním písomností zo súdu, neúčastou na pojednávaní, ako aj podávaním odvolaní proti všetkým procesným rozhodnutiam súdu.

Predmet konania nebol právne zložitý, skutkové zložitosti vznikali po postúpení pohľadávky pri preskúmvaní aktívnej legitímácie, ako aj pri zabezpečovaní listinných dôkazov, najmä spisu totožných účastníkov z Krajského súdu v Banskej Bystrici, pri zisťovaní prekážok konania, čo spôsobilo prieťahy zavinené účastníkmi konania. Vec sa však vybavovala priebežne.“

Obdobné procesné úkony zistil i ústavný súd z obsahu súdneho spisu. Okrem toho ústavný súd zistil, že v konaní pred okresným súdom boli vykonané i nasledované úkony:

Dňa 21. mája 1998 okresný súd vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 17. júla 1998 okresný súd vyzval žalobcu na zaslanie ďalšieho rovnopisu návrhu.

Dňa 31. marca 1999 okresný súd zaslal žalobu na vyjadrenie žalovaným v 1. až 3. rade.

Dňa 3. augusta a urgenciou 13. októbra 1999 okresný súd vyžiadal z obchodného registra aktuálny výpis ohľadne žalovaného v 3. rade, podľa ktorého 31. marca 1998 vstúpil žalovaný do likvidácie. Dňa 5. februára 1999 opätovne okresný súd vyžiadal z obchodného registra výpis ohľadne žalovaného v 3. rade.

Dňa 16. augusta 1999 okresný súd druhýkrát zaslal žalovanému v 3. rade žalobu na vyjadrenie. Žaloba mu bola doručená 24. novembra 1999 prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru P. (ďalej len „obvodné oddelenie“).

Dňa 24. septembra 1999 žalobca oznámil okresnému súdu zmenu svojho označenia.

Dňa 20. októbra, resp. 20. novembra 2000 vyžiadal okresný súd z Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) súvisiaci spis sp. zn. 1 Cb 577/98.

V dobe od 23. februára do júna 2001 okresný súd žiadal viackrát krajský súd o zapožičanie predmetného spisu, ktorý mu bol zaslaný 22. júna 2001.

Dňa 7. mája 2002 právny zástupca žalovaného v 2. rade podal proti rozsudku odvolanie a požiadal o priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku za odvolanie.

Dňa 31. mája 2002 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalovaného na predloženie dokladov k jeho žiadosti na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a 20. júna 2002 bolo

okresnému súdu doručené jeho stanovisko. Súčasne bolo doručené vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného v 2. rade.

Dňa 3. júla 2002 okresný súd nepriznal žalovanému oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Dňa 11. septembra 2002 bol spis predložený krajskému súdu.

Dňa 18. mája 2005 bolo konanie zastavené uznesením sp. zn. 5 Cob 31/04, ktoré nadobudlo právoplatnosť 28. júna 2005.

Právny zástupca sťažovateľky nevyužil možnosť vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 18 Cb 288/98 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa podanou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (napr. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 15/03 a II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou odstránenie stavu právnej neistoty

je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne právoplatným rozhodnutím. K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 3/00, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02 a IV. ÚS 74/02) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3).

Ústavný súd pri vyhodnotení doterajšieho konania okresného súdu podľa troch označených základných kritérií dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania je nárok na zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom z titulu neplnenia úverovej zmluvy. Vec nie je možné hodnotiť ako právne zložitú. Ide o problematiku, ktorá je upravená predovšetkým príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka. Aplikácia týchto predpisov je ustálená aj v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov. Ústavný súd po preskúmaní súdneho spisu v okolnostiach prípadu dospel k záveru, že v danom prípade nešlo o takú vec, v ktorej by prípadné zbytočné priet'ahy v konaní boli ovplyvnené skutkovou zložitou veci, aj keď čiastočne pripustil určitú skutkovú zložitú veci po postúpení pohľadávky žalobcu na sťažovateľa pri preskúmaní aktívnej legitímácie účastníka. Z tohto dôvodu hodnotil ako skutkovo zložitú vec aj predseda okresného súdu. Ústavný súd však konštatuje, že žiadna skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť celkovú dĺžku tohto konania.

2. Z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľka (zastúpená právnym zástupcom) podstatne neprispela k predĺženiu doterajšej doby konania. Ani okresný súd nemal námietky voči správaniu sťažovateľky.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky, bol postup okresného súdu.

Prvoradou povinnosťou súdu a sudcu je organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť je konkretizovaná najmä v § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, a v § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd konštatuje, že v konaní okresného súdu sa vyskytli v určitom období zbytočné prierahy a v určitom období bolo jeho konanie málo efektívne, ako aj nesústredené.

Ústavný súd zistil, že k zbytočným prierahom došlo najmä nečinnosťou okresného súdu v období od novembra 1999, keď okresný súd doručil prostredníctvom obvodného oddelenia žalovanému v 3. rade žalobu na vyjadrenie, do 5. októbra 2001, keď odročil pojednávanie pre neprítomnosť účastníkov konania (nečinnosť 22 mesiacov). V tomto období okresný súd síce vykonal niekoľko jednoduchých úkonov, trikrát požiadal o výpis z obchodného registra a niekoľkokrát požiadal o predloženie súvisiaceho spisu z krajského súdu. I keď 25. januára 2002 vyhlásil rozsudok, jeho rozhodnutie vo vzťahu k žalovanému v 2. rade bolo odvolacím súdom zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

Okresný súd 18. mája 2005 konanie vo veci zastavil (hoci dôvod na zastavenie konania už poznal 15. októbra 2004). Rozhodnutie o zastavení konania nadobudlo právoplatnosť 28. júna 2005. V tomto uznesení ako žalobcu označil S. s., a. s., so sídlom v B., odštepny závod S. s., a. s., K., napriek tomu, že uznesením sp. zn. 18 Cb 288/98

z 3. novembra 2003 pripustil zámenu účastníkov na strane žalobcu tak, že „S. s., a. s., K.“, z konania vystúpi a na jej miesto nastúpi E., s. r. o., so sídlom K.

Z uvedených dôvodov nemožno zohľadniť názor okresného súdu vyslovený vo vyjadrení k sťažnosti, že „... *vec sa vybavovala priebežne.*“

Vychádzajúc z týchto skutkových poznatkov a právneho hodnotenia ústavný súd dospel k záveru, že vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 18 Cb 288/98 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal.

Keďže konanie pred okresným súdom bolo 28. júna 2005 po podaní sťažnosti ústavnému súde právoplatne skončené, ústavný súd vo svojom rozhodnutí neuložil okresnému súde povinnosť vo veci konať.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka požadovala za porušenie jej označeného základného práva finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 Sk. Žiadosť odôvodnila „*vysokou mierou právnej neistoty. Dĺžka konania bez konečného rozhodnutia odôvodňuje obavu sťažovateľky, že ak aj po tak dlhej dobe od začiatku konania dôjde k skončeniu konania pred prvostupňovým súdom, bude výkon rozhodnutia ohrozený*“.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistenú nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu, berúc však do úvahy postavenie sťažovateľky v tomto konaní pred okresným súdom v čase podania sťažnosti ústavnému súdu, považoval priznanie sumy 20 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd priznal podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažovateľke sumu 5 302 Sk z dôvodu jej vzniknutých trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. R. B. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie sťažnosti), pričom náhradu za jeden úkon právnej služby priznal vo výške 2 501 Sk (základom pre výpočet výšky náhrady za úkon právnej služby bola nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2004 vo výške 15 008 Sk podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 279/2005 Z. z. Ústavný súd priznal právnomu zástupcovi sťažovateľky aj dvakrát náhradu režijného paušálu za každý úkon po 150 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2005